

KANTINEOOST GROEIMAGAZINE

tier 5eKwartier 5eKwartier 5eKwartier 5eKwar

- > 'Een boom op school? Dat kan toch helemaal niet?' > 'Kunst en cultuur is NIETS voor mij'
- > 'Ik heb de ander nodig om mijn eigen vooroordelen te doorbreken' > 'Mensen met elkaar een stap verder laten komen...' > 'Voorkom dat culturele interventies losse flodders in de wijk blijven'

KantineOost is het tweede meerjarige project van 5eKwartier in Haarlem-Oost. Eerder werkte 5eKwartier in de Slachthuisbuurt aan het project De Verhalenkeuken, met de slotvoorstelling Stek. De Verhalenkeuken was gekoppeld aan een belangrijke stedenbouwkundige ontwikkeling in de wijk: de start van een nieuw multifunctioneel buurtcentrum en de sloop van een serie portiekwoningen. Het project van 5eKwartier zorgde voor verbinding tussen bewoners onderling en legde de basis voor samenwerking tussen bewoners en organisaties die in het buurtcentrum hun intrek namen. Met KantineOost zet 5eKwartier een belangrijke lijn door die zij met De Verhalenkeuken heeft ingezet: het aanhaken bij grote stedenbouwkundige ontwikkelingen in Haarlem-Oost met het doel bewoners te verbinden en hen een gezamenlijke plek te geven in een sterk veranderende omgeving.

KantineOost loopt parallel met een grote op handen zijnde verandering in Parkwijk: de renovatie van het Reinaldapark. Het park, dat 1/3e van de wijk in beslag neemt en zestig jaar geleden aangelegd is op een vuilnisbelt, wordt de komende drie jaar gesaneerd. Tot aan de zomer van 2013 werkt 5eKwartier nauw samen met bewoners en buurtorganisaties om een groene, levendige ontmoetingsplek te creëren in het nieuwe Reinaldapark.

Elk voorjaar adopteren bewoners 111 jonge bomen, in ruil voor een verhaal. De bomen zijn geplant in potten en worden door de bewoners verzorgd op schoolpleinen, balkons en tuintjes. In drie jaar tijd worden 333 bomen geplant en opgekweekt. Alle mobiele bomen komen in het Voorjaars-, Zomer-, Herfst- en WinterBos samen, met hun eigenaren en een groot publiek. De bomen vormen letterlijk een arena voor ontmoetingen en bieden een podium aan een groeiend aantal buurtbewoners en organisaties. Bewoners zijn, samen met de kunstenaars van 5eKwartier, verantwoordelijk voor de invulling van de festivals, kunnen deelnemen aan educatieprojecten en worden uitgenodigd door participatie hun kwaliteiten in te zetten.

De verhalen, die 5eKwartier in ruil voor een geadopteerde boom vraagt, hangen allemaal samen met het overkoepelende thema van KantineOost: GROEI. Dit thema staat voor de GROEI van 333 jonge bomen, voor de persoonlijke GROEI van jonge en oude buurtbewoners én voor GROEI van een actieve groep buurtbewoners. De verhalen en talenten van bewoners vormen de ruggengraat van de culturele activiteiten die 5eKwartier ieder jaargetijde in de wijk organiseert. KantineOost mondt in de zomer van 2013 uit in de grote, feestelijke opening van het Reinaldapark. De 333 bomen worden dan door hun eigenaren geplant en krijgen daar een zichtbare plek.

Op dit moment is het eerste jaar van KantineOost bijna verstreken en zijn de voorbereidingen voor het WinterBos, van 16 tot 19 november 2011, in volle gang.

Beste lezer,

Graag verwelkomen wij u bij het lezen van ons eerste GroeiMagazine. Dit magazine is gekoppeld aan ons meerjarige kunstproject KantineOost, dat loopt van 2010 tot en met 2013. KantineOost valt samen met een ingrijpende stedelijke ontwikkeling in Haarlem-Oost en heeft als doel dit veranderingsproces, mét bewoners en betrokken organisaties, mede vorm te geven. Het thema van KantineOost is GROEI. Met dit magazine hopen wij een bijdrage te leveren aan de GROEI van een inhoudelijk debat over de effecten, valkuilen en kansen van culturele interventies in stedelijke veranderingsprocessen.

In korte tijd leverden twee onderzoeken over dit onderwerp hun resultaten op¹. Eén van de conclusies is dat de wereld van de fysieke, sociale en culturele interventies elkaar wel raken, maar dat er, zowel in de praktische uitvoering als in de monitoring van de effecten, niet voldoende afstemming plaats vindt. Wij zien dit GroeiMagazine als een handvat of stimulering om met de verschillende partijen hierover in gesprek te gaan.

¹ *De kracht van cultuur, effectieve cultuurimpulsen in de wijk*, Nicis Institute, 2011 en *Culturele interventies in krachtwijken*, Sandra Trienekens, Willemien Dorresteyn en Dirk Willem Postma, 2011

Tot en met 2013 zullen wij in totaal vijf GroeiMagazines uitbrengen, waarin bewoners en betrokken organisaties uit Haarlem-Oost, beleidsmedewerkers, gebiedsontwikkelaars, onderzoekers en financiers aan het woord komen. We vragen hen hun visie te geven op het project KantineOost, dat als actueel voorbeeld dient voor een culturele interventie in een stedelijk ontwikkelingsproces. Centraal in dit eerste magazine staat de vraag hoe bewoners en betrokkenen het project KantineOost tot nu toe ervaren. Onderzoekster Sandra Trienekens analyseert deze ervaringen in haar slotwoord en plaatst ze in een breder perspectief.

Gekoppeld aan de uitgave van dit magazine organiseren wij vijf bijeenkomsten, de zogenaamde KweekKamers, waarin wij met verschillende partijen de uitkomsten van dit magazine bespreken en aanverwante thema's onder de loep nemen.

We hopen u met dit magazine te inspireren en samen te GROEIEN naar een integrale aanpak van interventies in stedelijk gebied.

Veel leesplezier,

Titia Bouwmeester
(artistiek leider 5eKwartier)
Ilse van Dijk (zakelijk leider 5eKwartier)

‘Een boom op school? Dat kan toch helemaal niet?’ — Sanne Groot

Sanne Groot is directeur van OBS De Zuiderpolder, één van de samenwerkingspartners van 5eKwartier. Door Jasmina Ibrahimovic.

“Op 23 maart, tijdens de boomfeestdag, bracht ik de leerlingen naar het Voorjaars-Bos van KantineOost, aan de rand van het Reinaldapark. Ik zag mensen die van aanpakken houden. Hier, een boom in je hand, die gaan we planten en hup, door naar het volgende element. Ondanks dat iedereen met verschillende dingen bezig was die ochtend, werd er toch gezamenlijk afgesloten met een vogelfluitconcert dat de kinderen zelf hadden ingefloten, in audio-apparatuur verstoppt in kleine vogelhuisjes. Van alle kanten kwamen ouders aanwaaien. Ik zag in hun blik dat ze ontroerd waren. Het VoorjaarsBos heeft een gevoelige snaar geraakt, in ieder geval bij mij.

We merken op school dat kinderen uit een sociaal of economisch zwakker milieu van huis uit minder mee krijgen dan andere kinderen. Ze hebben een hele andere startpositie in de klas. Hun wereld is kleiner, ze komen niet veel buiten hun eigen wijk. Er zijn kinderen bij die nog nooit naar de Grote Markt hier in Haarlem zijn geweest. Bij de kinderen met een taal- en rekenachterstand drammen wij als leerkrachten heel erg op die cognitieve kant. Dat is ook een trend in het onderwijs van de laatste jaren; Het gaat in de eerste plaats om taal en rekenen. Op het moment dat 5eKwartier met dit project kwam aankloppen, zochten wij als school

net naar manieren om de kinderen meer te inspireren en leergieriger te maken. Als je de belevingswereld van kinderen vergroot, worden ze ook nieuwsgieriger.

Er komen veel organisaties die met ons willen samenwerken. Ik wijs ze vaak af. 5eKwartier sprak me aan doordat het project zo verfrissend is. Eerst dacht ik ‘een boom op school? Dat kan toch helemaal niet?’. Het was me één groot raadsel. Maar ik werd er blij van. De energie van KantineOost is zo anders dan bij veel andere projecten. Er zit geen ‘achterstands-sausje’ over. De manier waarop de kunstenaars met de kinderen werken is anders dan hoe een leerkracht dat doet. Hun houding is open, vrij en niet gericht op correctie. Ook ik als leerkracht word daar enthousiast van. Het maakt dat de kinderen zich openstellen en huppelend een boom gaan planten. Aan de andere kant moet ik ook zeggen dat er kinderen zijn die niet tegen die plotselinge vrijheid kunnen. De codes en conventies van een kunstenaarsgezelschap zijn zo anders dan dat zij gewend zijn. Op school hebben we een vaste structuur, een vaste manier van communiceren en een vaste rolverdeling. Daarnaast is het zo dat sommige kinderen thuis geen structuur hebben. Daarom is het goed voor ze als die structuur er wel is op school. Ze weten wat ze van ons kunnen

verwachten. Wat wel en niet mag. Een kind dat continu wordt gecorrigeerd is niet meer gewend iets uit eigen initiatief te doen. Misschien moet je als school beslissen om de structuur wat vaker los te laten, om de leerlingen meer zelf te laten kiezen hoe ze bepaalde dingen willen aanpakken en ze meer verantwoordelijkheid te geven voor hun eigen keuzes.

Om de nieuwsgierigheid vast te houden die de kinderen ontwikkelden tijdens KantineOost, is er regelmaat en herhaling nodig. Veel van de activiteiten van buitenaf zijn eenmalig of voor een kortere periode. Voor de kinderen is het juist van belang dat ze ontwikkeling en groei in zo'n project zien, dat ze er zelf onderdeel van uitmaken. Doordat ze zich voor een langere tijd verbinden aan dit project, zullen ze zich ook verantwoordelijk gaan voelen voor de bomen die ze verzorgen. Omdat ze eigenaar zijn van hun eigen boom, worden ze eigenaar van en verantwoordelijk voor het toekomstige park.”

‘Kunst en cultuur is NIETS voor mij’

— Rob Jordaan

Rob Jordaan is een actieve buurtbewoner uit Parkwijk, die over zijn ervaringen met KantineOost schrijft op zijn weblog. Onderstaand bericht poste hij op 1 mei 2011 op zijn website.

Ik hoorde voor het eerst van deze creatieve bende toen er een feest in de Slachthuisbuurt was, een aantal jaar terug. Het is me toen al snel duidelijk geworden dat het 5eKwartier anders tegen bepaalde dingen aankijkt dan dat ik dat zou doen, zo is kunst en cultuur NIETS voor mij. Met één vrouw binnen de organisatie ontstond eigenlijk best wel een goede band ondanks dat ik niets met kunst heb. Haar naam is Brigitte. Toen ik haar de eerste keer ontmoette dacht ik; die vrouw heeft een steekje los. En die bleek ze inderdaad te hebben. Maar gelukkig is ze wel enorm prettig gestoord. Nu er in het Reinaldapark in Parkwijk-Haarlem een kale vlakte is ontstaan door de enorme bomenkap, kan iedere Parkwijker een boom als ‘baby’ adopteren in ruil voor een verhaal. Ook ik adopteerde een boom. Mijn verhaal vertelde ik aan Brigitte, die alles heeft verwerkt in een soort van toneelspel. In dat toneelspel kwam mijn hele levensverhaal terug. Eerst dacht ik; wat is zij nu allemaal aan ‘t doen? Ik wist me geen houding te geven, en wist niet wat te doen. Het is namelijk heel vreemd om te zien hoe je levensverhaal als een hoorspel aan je getoond wordt. Bepaalde dingen in het toneelspel grepen me wel aan. Zoals het lied dat ze zong. Het lied gaat over... Tja, het gaat over wat er gebeurt als ik ooit dood ben. (...) Door zo’n toneelspel dat over jezelf gaat

kom je wel jezelf tegen. Het is best confronterend om jezelf te zien door de ogen van een ander. (...) De reden dat ik een boom wil adopteren is dat ik graag in het verleden leef. De boom zie ik als iets dat blijft leven, als ik ooit dood ben. Ik heb gekozen voor een kastanjeboom, die ik nu aan het grootbrengen ben. Ik hoop dat, als ik er ooit niet meer ben, mijn kinderen en kleinkinderen in het Reinaldapark bij MIJN boom kastanjes kunnen zoeken, en wie weet ook weer kunnen planten, waardoor er altijd een stukje Rob Jordaan zal blijven leven. (...)

De volledige tekst kunt u vinden op www.robjordaan.nl

‘Ik heb de ander nodig om mijn eigen vooroordelen te doorbreken’

– Brigitte Defaix

Brigitte Defaix is theatermaker bij 5eKwartier en KantineOost.
Door Jasmina Ibrahimovic.

“Vorig jaar om deze tijd kwamen we net Parkwijk binnen. Het ijs moest nog gebroken worden. We hebben met een klein groepje theatermakers en muzikanten gezocht naar de juiste manier om contact te leggen. We begaven ons in de wijk, spraken verschillende mensen, werkten letterlijk met ze samen op hun werkvloer en we vertaalden onze indrukken meteen naar kleine theaterlijke momenten. Daardoor geef je iets terug en laat je zien wat je als theatermaker doet. Ik kom graag op een andere manier dan door te interviewen in contact met mensen. De interessantste dingen kom je te weten aan het einde van zo’n gezamenlijke werkdag. Daarnaast is het natuurlijk waardevol dat ik een buitenstaander ben. Ik stel vragen die voor mensen zelf misschien voor de hand liggen, maar waar ze wel over na gaan denken. Ik vind het altijd prettig als ik dingen ook terug kan geven. Ik zou niet alleen maar willen halen. Wat ik probeer terug te geven is belangstelling, een luisterend oor. En ik probeer zo min mogelijk te oordelen.

Voor KantineOost wilde ik me gaan verdiepen in de voormalige woonschool in Parkwijk. Daar werden vroeger de ‘onmaatschappelijken’ opgevangen. Alles wat anders is, wat buiten de boot valt, wat ‘onmaatschappelijk’ gevonden wordt, vind ik interessant. Dat zegt natuurlijk ook iets over mij. Ik hou wel

van buitenbeentjes. Misschien ben ik dat zelf ook. Rob Jordaan is een van de mensen die ik geïnterviewd heb en wiens verhaal ik vertaald heb naar een scène. Hij heeft nog de oude woonschool-buurt meegemaakt en de sloop ervan gedocumenteerd. Omdat hij zoveel wist over de buurt en zich enorm voor Parkwijk inzette, wilde ik heel graag met hem praten. Dat was niet makkelijk. Hij reageerde niet op e-mails of telefoons. Dus de enige manier was om hem tegen het lijf te lopen. Daarom zorgde ik ervoor dat ik was waar ik wist dat hij ook was. Hij had iets ontwapenends, vond ik. Hij vond mij een raar wijf, maar juist dat rare sprak hem dan weer aan. Op onze volgende ‘officiële’ afspraak gingen we meteen iets doen: het repareren van een hekje van een oudere bewoonster. De gemeentelid kwamen maar niet en Rob besloot het zelf te doen. Ik heb die middag met een hoop oude woonschool-bewoners gesproken die Rob gedag kwamen zeggen.

Ik ben in contact gebleven met Rob en praatte hem vaak bij over onze plannen. Toen ik hem vertelde over de boomplantplannen voor het nieuwe Reinaldapark, was hij meteen enthousiast. Van het een kwam het ander en plotseling stond ik voor zijn huis, in zijn straat, in het bijzijn van zijn familie zijn levensverhaal te vertellen in een theaterlijke scène.

Het was nog best moeilijk eigenlijk, om van Robs verhaal een scène te maken. Hij had veel uiteenlopende verhalen verteld. Ik was zo ontzettend zenuwachtig, want ik wilde het heel graag goed doen. Ik ben gaan kijken wat de rode lijn in al zijn verhalen was. Zo wist ik bijvoorbeeld al gauw dat ik moest gaan graven tijdens de scène. Dat doet hij namelijk ook: hij graaft in het verleden. Maar ook zijn muziekstijl wilde ik er in verwerken en zijn openhartige manier van vertellen. Het was een heel bijzonder moment om de scène in zijn privéruimte te spelen. We waren allebei ontroerd. Toen ik zijn verhaal in het ZomerBos opnieuw speelde, is hij nog twee keer komen kijken met zijn vrouw en kinderen.

Wat ik het belangrijkste vind is om mensen te prikkelen op een andere manier naar de werkelijkheid te kijken. Naar hun eigen werkelijkheid. Maar ook dat ze andere verhalen horen van mensen die ze in eerste instantie misschien niet zouden tegenkomen. Het is belangrijk dat je je openheid traint. We zijn er goed in iedereen in vakjes te stoppen en te beoordelen. Ik worstel daar zelf ook mee. Het vergt inlevingsvermogen. Theater helpt mij om dat te doorbreken, maar daar heb ik altijd anderen voor nodig. Niemand kan dat in z’n eentje.”

‘Mensen met elkáár een stap verder laten komen...’

— Rob van Doorn

Rob van Doorn is wethouder Duurzaamheid, Beheer, Wijken en Mobiliteit bij de gemeente Haarlem en stadsdeelwethouder van Haarlem-Oost.
Door **Fenneke Wekker**.

“Parkwijk neemt voor mij een bijzondere plek in. Ik ben zelf in Haarlem-Oost geboren en ik heb Parkwijk gebouwd zien worden, letterlijk. Het is een ontzettend interessante wijk, met een groot aantal aandachtspunten. Vanuit de gemeente zijn we nu, samen met de corporaties, bezig de wijk naar een hoger niveau te tillen. Nieuwbouw is daarbij van groot belang, om een andere doelgroep te trekken. Nu zie je dat er naar verhouding redelijk veel mensen met een laag inkomen wonen. Je ziet ook dat er veel allochtone mensen in de wijk terecht zijn gekomen, wat niet altijd accordeert met de autochtone bevolking daar. Dat vraagt aandacht. Een ander punt is het belevingsgroen in Haarlem-Oost. Bij het opzetten van de arbeiderswijken in de jaren '50 en '60 werd aan groen veel minder aandacht besteed dan nu. Daarom werken wij ook met spoed aan de totstandkoming van het Reinaldapark. De wijk, en eigenlijk het hele stadsdeel, verdient dat.

Parkwijk is een voorbeeld als het gaat om mensen die van goede wil zijn. Er zijn bewoners die zich de benen uit het lijf lopen om wat voor die wijk te betekenen. Ook lopen er veel organisaties rond die zich volledig inzetten. Dat vind ik heel positief. Het enige aandachtspunt hierbij is dat die organisaties elkaar voor de voeten kunnen gaan lopen. Dat er als het ware competitie of concurren-

tie zou kunnen gaan ontstaan. Om dat te voorkomen zal er door organisaties goed gekeken moeten worden naar overeenkomsten en misschien minder naar de eigen doelstellingen. Want wat zijn we met elkaar voornemens te gaan doen voor die wijk? Daar gaat het uiteindelijk om.

Als organisatie heeft 5eKwartier in mijn ogen iets gedaan wat maar enkelen in Nederland lukt: om zich vanuit de feitelijke situatie in een wijk, via een ‘cultureel aanpak’, te richten op de dagelijkse levensomstandigheden van mensen. Om mensen met elkáár een stap verder te laten komen. Parkwijk is niet een wijk die ogenblikkelijk openstaat voor mensen van buitenaf. Veel bewoners daar zijn niet altijd even vrolijk over instellingen en organisaties. Het is 5eKwartier gelukt om zich een positie te verwerven. Toen ik in de SoepSalon zat en we samen met groenten de wijk op gingen bouwen, dacht ik: hier slagen ze erin om mensen, met een relatief eenvoudige maar goed doordachte aanpak, aan elkaar te binden. Het gaf zo'n bijzondere sfeer, de sfeer dat we er met elkaar iets moois van moeten maken. En daarmee bereik je wat in elke wijk aan de orde zou moeten zijn, wat in heel Haarlem aan de orde zou moeten zijn: dat je met elkáár Haarlem bent. Dat je samen Parkwijk bent.

Door dit soort projecten draag je er aan bij dat mensen niet tegenover elkaar komen te staan. Dat mensen openstaan voor andere manieren van leven. Het geeft Parkwijk als wijk ook een aparte plek in de stad. Het is een wijk met een apart karakter. Daar moet je je niet tegen afzetten, dat moet je koesteren. Ik kom ook uit Haarlem-Oost, uit een heel klein huisje en ik zal dat nooit verloochenen, die achtergrond. Iemand uit Parkwijk zei tegen mij: ‘Veel van mijn vriendjes zijn achter tralies beland, terwijl ik bij een goeie werkgever in dienst ben gekomen’. Het is voor mensen uit zo'n oude arbeiderswijk heel belangrijk om zich een maatschappelijke status te verwerven. 5eKwartier draagt bij aan het bewustzijn dat je er iets van kunt maken.

Om de effecten van dit werk te laten bekijken is continuïteit van groot belang. Daarom is het zo goed wat 5eKwartier gedaan heeft met de aanpak met de bomen. Over een paar jaar zullen honderden bewoners hun boom gaan planten in het Reinaldapark en dat is dan hún bos. De kinderen die nu meedoen zullen opgroeien met die bomen en later tegen hun kinderen zeggen: ‘Kijk, dit is mijn boom’. Dat geeft verbondenheid met je wortels. Dat is voor heel veel mensen van belang. 5eKwartier zou wat mij betreft meer van dit soort projecten mogen doen, op meerdere plekken in Haarlem.”

‘Voorkom dat culturele interventies losse flodders in de wijk blijven’

Sandra Trienekens is als professor Toegepaste Wetenschappen verbonden aan de Hogeschool van Amsterdam (HvA), geaffilieerd met de Universiteit van Amsterdam en onafhankelijk onderzoekster.

Verwijzingen naar de kracht en meerwaarde van culturele interventies in stedelijke veranderingsprocessen lopen als een rode lijn door de geleefde ervaringen van de betrokkenen bij KantineOost die hiervoor aan het woord kwamen. Tezamen vertellen zij dit verhaal:

Door een open, vrije houding, waaruit belangstelling voor de ander spreekt en die niet problematiseert of veroordeelt, weten de kunstenaars van het 5eKwartier de wijk langzaam voor zich te winnen. Daarbij morrelen ze aan conventies, vergroten ze de belevingswereld van betrokkenen. Ze confronteren de ander op een respectvolle manier, houden een spiegel voor. Dit werkt soms ontroerend, altijd geeft het mensen een betekenisvolle ervaring. Tegelijkertijd traint het bewoners en professionals in openheid, het uitstellen van het oordeel. Ze brengen bewoners en lokale organisaties daadwerkelijk samen. Dit komt door bovengenoemde open houding, de manier waarop ze de wijk(bewoners) tegemoet treden én door de onconventionele werkwijzen die ze ontwikkelen. Werkwijzen die er in het geval van het Haarlemse Parkwijk blijkbaar beter in slagen om bewoners te betrekken en lokale partijen samen te laten werken, dan interventies uit niet-culturele hoek.

Deze Haarlemse ervaring komt sterk overeen met wat mijn collega's en ik concludeerden nadat we uitgebreid onderzoek verrichtten naar 3 culturele interventies in Amsterdamse Krachtwijken:² de meerwaarde van culturele interventies schuilt in hun verbindende kracht; in de effecten die ze sorteren en als gevolg daarvan in hun complementaire werking aan andere beleidsagenda's; en in het platform dat ze bieden om nieuwe werkwijzen te onderzoeken, onder meer om bewoners te betrekken en waarachtige inspraak te geven. De kunst in deze interventies is het creatief inspelen op en vertalen van de behoeften van de buurt(bewoners). Of dit nu leidt tot bomenplanten, theaterproducties of beiden, zoals bij KantineOost, centraal staat het creatieve van het proces.

Nu die meerwaarde op steeds meer plaatsen wordt vastgesteld, welke consequenties moet dit dan hebben voor stedelijke vernieuwingspraktijk? Ons inziens betekent het dat — bij voorkeur vanaf het begin van een stedelijk vernieuwingstraject — kunstenaars (collectieven) deel zouden moeten zijn van het team dat het traject vormgeeft, om de expertise van onder meer corporaties,

² Trienekens, Sandra, Willemien Dorresteijn & Dirk Willem Postma (2011) *Culturele interventies in Krachtwijken*. Amsterdam: SWP.

stedenbouwkundigen, architecten en (deel) gemeenten aan te vullen vanuit hun eigen artistieke kwaliteiten. Zoals ook de betrokkenen van KantineOost scherp zagen, manifesteren die kwaliteiten zich ten minste op de volgende vlakken: het betrekken van bewoners, het bevragen van routines, het trachten grenzen te verleggen van wat mogelijk geacht wordt, en het ontwikkelen van nieuwe werkvormen die de betrokken partijen laten ervaren hoe het anders kan. De kunstenaars(collectieven) zijn niet leidend in het proces, maar vormen gelijkwaardige partners in een team waarin heldere procesafspraken zijn gemaakt. Voor het geval dit teveel als ambtenarentaal klinkt, formuleer ik het ook nog zo: voorkom dat culturele interventies losse flodders in de wijk blijven, die een hoop beweging en betrokkenheid genereren die niet (kunnen) doordringen tot de partijen die over de lokale ontwikkelingen beslissen en dat regelmatig doen over de hoofden heen van degenen die de gevolgen van die beslissingen dagelijks zullen gaan ondervinden. Én, zoals ook wethouder Van Doorn terecht opmerkt: zorg voor continuïteit. Vertrouwen winnen, ware betrokkenheid genereren en waarachtige inspraak bevechten doe je niet van vandaag op morgen. Dat vraagt om duurzame aanwezigheid.

Een dergelijk denken over de rol van kunst in de stedelijke vernieuwingspraktijk sluit aan bij de in Nederland immer luidere roep om een mentaliteitsverandering en om andere werkwijzen in deze praktijk. Uit steeds meer hoeken klinkt de wens om af te rekenen met de idee van de maakbare buurt, waarvan de verbetering vanuit een centraal punt kan worden vormgegeven. Een dergelijk denken over de rol van kunst in de stedelijke vernieuwingspraktijk sluit eveneens aan bij de internationale ervaring die inmiddels een hele geschiedenis kent. Vooral in de Angelsaksische wereld zijn kunst, cultureel erfgoed en cultuur op uiteenlopende wijzen ingezet ter versterking van steden op economisch, fysiek of sociaal vlak. Maar ook daar komt men tot de conclusie dat fysieke, sociale, economische én culturele interventies juist dan krachtig zijn als ze geïntegreerd worden. Aansluitend bij de thematiek van KantineOost, kunnen we stellen dat we, met deze schat aan (inter)nationale ervaringen met culturele interventies, onze wijken kunnen laten GROElen én BLOElen: ze laten wijken als knoppen ontluiken en zijn zo de voorbode van toekomstig opener en nieuwsgieriger wijken.

Voor meer informatie, foto's en korte video's over het proces:
www.5ekwartier.nl/kantineoost

November 2010

Maart 2011

April 2011

Mei 2011

Juni 2011

September 2011

November 2010

- Researchfase: 8 theatermakers lopen stage bij uiteenlopende organisaties in de wijk: bij de supermarkt, de turkse bakker, de plant-soenendienst, de wijkagent, etc. Ervaringen worden gepresenteerd bij de SoepSalon
- SoepSalon: interactieve presentatie researchfase voor 230 bewoners en potentiële partners. Theatermakers schetsen met de gasten de ontstaansgeschiedenis van Parkwijk en bouwen een maquette van de wijk met soepgroenten. Tijdens de SoepSalon delen de aanwezigen hun ervaringen over de wijk met elkaar en wordt de basis gelegd voor een breed netwerk van samenwerkingspartners

Maart 2011

- VoorjaarsBos: op Nationale Boomfeestdag planten 84 leerlingen van 3 basisscholen uit de wijk 111 jonge bomen in potten. Het jonge bos wordt geopend door wethouder Rob van Doorn en begeleid door een 'vogelfluitconcert' van alle leerlingen
- 140 bewoners bezoeken het VoorjaarsBos en velen melden zich aan om een boom te adopteren, in ruil voor een verhaal

Maart - mei 2011

- 111 buurtbewoners (67 kinderen en 24 volwassenen) verzorgen een boom op schoolplein, tuin of balkon in de wijk
- 300 leerlingen van 3 lagere scholen uit de wijk volgen een educatief cultureel programma: Groep 5 krijgt beeldende kunst workshops over (persoonlijke) groei, groep 6 t/m 8 muziekworkshops onder leiding van componisten en drie studenten van het InHolland Conservatorium. Muziek School Kennemerland haakt aan als partner voor dit programma onderdeel
- 5eKwartier werkt in De Sprong samen met Paswerk in de Wijk, Stichting Ontmoet Elkaar in Parkwijk, Vadercentrum Dock en BUUV
- 10 kunstenaars krijgen een werkervaringsplek, volgens het meester-gezel principe van 5eKwartier. Cultuur&Ondernemen is verantwoordelijk voor de werving
- Theatermakers ruilen 16 bomen voor 16 verhalen waarin persoonlijke groei centraal staat
- 16 tussentijdse presentaties van GROEI-verhalen bij bewoners in hun huiskamers

12 mei JongeBomenMars

- 300 basisschoolleerlingen en 25 senioren lopen mee in de JongeBomenMars: een muzikale optocht die uitmondt in een buurtconcert
  - Ruim 180 bewoners bekijken de JongeBomenMars
- ## 12 t/m 15 mei ZomerBos
- Het zomerseizoen wordt ingeluid met het ZomerBos: een vierdaags buurtfestival in het hart van de wijk, op de Prinses Beatrixdreef
  - 16 verhalen van buurtbewoners worden in theatrale setting verteld tussen de jonge bomen
  - Ruim 60 kinderen en volwassenen bouwen een hut van wilgentenen
  - 67 leerlingen presenteren het resultaat van de beeldende kunst workshop over (persoonlijke) groei
  - 73 bewoners doen mee als kok, bouwer, gids of muzikant, de groep actieve buurtbewoners en 'ambassadeurs'
  - 600 bewoners bezoeken het ZomerBos
  - 15 organisaties zijn actief betrokken als partner

17 september 2011 Nazomermarkt

- Ruim 60 buurtbewoners vertellen hun persoonlijke groeiverhaal in speciaal ingerichte kassen

Agenda

WinterBos — november 2011

Locatievoorstellingen

do 16 t/m zo 19 november

Aanvang voorstelling 1: 17:00

Wintermaaltijd 18:30 - 19:30

Aanvang voorstelling 2: 19:30

Kaarten €11,-

Reserveren info@5ekwartier.nl

Locatie kas op de Pr. Beatrixdreef, Haarlem

KANTINE OOST GROEIMAGAZINE

tier 5eKwartier 5eKwartier 5eKwartier 5eKwartier

KantineOost groeit door...

KantineOost is een initiatief van 5eKwartier. Het project groeit door samenwerking met Stichting Ontmoet Elkaar in Parkwijk, Stichting Dock, Reinaldahuis, Paswerk in de Wijk, Paswerk Groen, Spaarnelanden NV, BUUV de buurtmarktplaats voor en door bewoners, Wijkraad Parkwijk-Zuiderpolder, Wijkkrant Haarlem-Oost, Brede School Parkrijk, OBS de Zuiderpolder, Martin Luther Kingschool, Muziekcentrum Zuid Kennemerland, Stadschouwburg & Philharmonie Haarlem, In Holland Music in Society, Cultuur-Ondernemen, gemeente Haarlem, wooncorporaties Ymere en Pré Wonen.

KantineOost wordt meerjarig gefinancierd door: gemeente Haarlem, Ymere, Pré Wonen, Elan Wonen, Fonds Cultuurparticipatie en Stichting DOEN.

Financiële bijdragen, groot en klein, zijn verkregen van Cultuur-Ondernemen, Muziekschool Kennemerland, Hogeschool In-Holland, Stichting Nationale Boomplant-dag en de basisscholen.

5eKwartier

5eKwartier richt zich met haar projecten in stedelijk gebied op verbetering van het woon- en werkklimaat in kwetsbare wijken, door cultuur en creatieve economie in te zetten als motor voor integrale veranderingsprocessen. Projecten van 5eKwartier zijn altijd multidisciplinair, hebben een grote verbeeldingskracht en gaan over de plek of de gemeenschap zelf. (Stedelijk-) Landschap, gemeenschap, identiteit, participatie, ontmoeten en verbinden staat in alle projecten centraal. 5eKwartier staat voor een bottom-up aanpak. Haar projecten groeien organisch op basis van kwaliteiten, inzichten en wensen van bewoners en partners in relatie tot de omgeving.

www.5ekwartier.nl

Colofon

Tekstbijdragen Titia Bouwmeester, Ilse van Dijk, Jasmina Ibrahimovic, Rob Jordaán, Sandra Trienekens, Fenneke Wekker

Redactie Jasmina Ibrahimovic, Titia Bouwmeester

Eindredactie Fenneke Wekker

Foto's Soraya Ibrahim, Nico Jankowski

Vormgeving Bas van Vuurde

Dit magazine is mogelijk gemaakt door Stichting DOEN, wooncorporatie Ymere en Fonds Cultuurparticipatie

Ymere

